

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SAUGAUS EISMO AUTOMOBILIŲ KELIAIS
ĮSTATYMO NR. VIII-2043 27 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
NR. XIVP-2643**

2023 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2023 m. birželio 21 d. sprendimą Nr. SV-S-1001 „Dėl įstatymo projekto išvadų“, Lietuvos Respublikos Vyriausybė **n u t a r i a**:

Nepritarti Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo Nr. VIII-2043 27 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-2643 (toliau – Įstatymo projektas) dėl šių priežasčių:

1. Įstatymo projekte siūlomas teisinis reguliavimas, įpareigojantis informuoti visus transporto priemonių valdytojus apie įprastinės transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo (toliau – privalomasis draudimas) sutarties termino pabaigą ir (arba) motorinės transporto priemonės ir (ar) priekabos privalomosios techninės apžiūros (toliau – techninė apžiūra) galiojimo termino pabaigą, suponuoja prielaidą, kad transporto priemonių valdytojai yra neatsakingi ir neturi kompetencijos laiku suplanuoti ir atlikti reikiamas procedūras, susijusias su privalomojo draudimo sutarties ar techninės apžiūros galiojimo terminų pratęsimu, ir nesuteikia transporto priemonių valdytojams apsisprendimo teisės – pasirinkti tokią informacijos gavimo paslaugą arba jos atsisakyti, jeigu ji jiems nereikalinga. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nuostatos (pvz., 3.97 straipsnio 2 dalis, 3.109 straipsnio 4 dalis, 4.143 straipsnio 1 dalis, 5.38 straipsnio 2 dalis, 6.229 straipsnio 4 dalis, 6.246 straipsnio 1 dalis ir pan.) netiesiogiai įtvirtina bendro pobūdžio civilinių teisinių santykių subjektų pareigą elgtis apdairiai, atidžiai ir rūpestingai bei jiems kylančią atsakomybę, jeigu nesilaikoma šios pareigos arba kitų įstatymuose nustatytų pareigų.

Pažymėtina, kad transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudikai (toliau – draudikai), būdami suinteresuoti esamų klientų išlaikymu, net ir nepasibaigus privalomojo draudimo galiojimui, kreipiasi į transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudėjus dėl privalomojo draudimo galiojimo pratęsimo. Be to, draudikai, techninės apžiūros paslaugas teikiantys subjektai ir Lietuvos techninės apžiūros įmonių asociacija jau ir šiuo metu teikia priminimo apie privalomojo draudimo ir techninės apžiūros galiojimo pabaigą paslaugą, kuri gali būti užsakoma neatlygintinai internetu arba atlikus techninę apžiūrą. Priminimą apie privalomojo draudimo sutarties termino pabaigą transporto priemonių valdytojai gali užsakyti Lietuvos Respublikos transporto priemonių draudikų biuro administruojamoje platformoje draudimoivykiai.lt, ši paslauga teikiama neatlygintinai. Techninės apžiūros atveju, priminimo paslauga teikiama nemokamai – priminimas el. paštu arba trumpąja žinute (SMS) atsiunčiamas likus 20 dienų iki techninės apžiūros galiojimo pabaigos. Turimais duomenimis, laikotarpiu nuo 2022 m. liepos 1 d. iki 2023 m. birželio 30 d. priminimus apie techninės apžiūros galiojimo pabaigą internetu arba atvykus atlikti techninę apžiūrą užsisakė 26,7 procento transporto priemonių valdytojų. Iš jų – priminimą trumpąja žinute (SMS)

pageidavo gauti apie 96 procentai, o el. paštu – 4 procentai transporto priemonių valdytojų. Pažymėtina, kad net 95 procentai priminimų užsakyti techninės apžiūros stotyse atvykus dėl techninės apžiūros atlikimo.

Paminėtina, kad priminimo apie vairuotojo pažymėjimo galiojimo pabaigą paslauga taip pat gali būti neatlygintinai užsakoma valstybės įmonės „Regitra“ (toliau – VĮ „Regitra“) administruojamame Vairuotojų portale. Taigi transporto priemonių valdytojams, pageidaujantiems gauti priminimą apie privalomojo draudimo, techninės apžiūros ar vairuotojo pažymėjimo galiojimo pabaigą, jau yra sudaryta galimybė užsisakyti tokią paslaugą. Pažymėtina ir tai, kad asmenims dar nepalankesnes teisinės pasekmes, nei privalomojo draudimo ar techninės apžiūros galiojimo pabaiga, gali sukelti, pvz., asmens dokumentų (paso ar asmens tapatybės kortelės) galiojimo pabaiga, nes šių dokumentų turėjimas yra būtinas norint gauti administracines, viešąsias, ūkines (komercines) ar kitas paslaugas. Tačiau net ir šiuo atveju teisės aktai nenustato pareigos informuoti visų asmens dokumentų turėtojų apie šių dokumentų galiojimo pabaigą. Priminimo apie asmens dokumento galiojimą pabaigą paslauga taip pat gali būti užsakoma Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos interneto svetainėje.

Turimais duomenimis, Lietuvos Respublikoje per metus techninė apžiūra atliekama maždaug 1 mln. transporto priemonių. Techninei apžiūrai transporto priemonę nustatytu periodiškumu teikia transporto priemonės valdytojas – asmuo, nuosavybės, patikėjimo, nuomos, panaudos ar kitokiu teisėtu pagrindu valdantis ir naudojantis transporto priemonę. Atkreiptinas dėmesys, kad techninė apžiūra gali būti atliekama ir anksčiau nustatyto termino. Vadovaujantis statistiniais duomenimis, 2022 m. net 65 procentai lengvųjų automobilių techninei apžiūrai buvo pateikti nepasibaigus techninės apžiūros galiojimo terminui, o apie 7,5 procento – anksčiau nei prieš 30 d. Dėl įvairių priežasčių laiku techninei apžiūrai nepateiktų lengvųjų automobilių kiekis sudaro iki 10–15 procentų. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad transporto priemonių valdytojai atsakingai žiūri į pareigą laiku atlikti techninę apžiūrą.

Taip pat paminėtina, kad šiuo metu Lietuvos Respublikos finansų ministerijos rengiamo Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo Nr. IX-378 pakeitimo įstatymo projekto 7 straipsnio 5 dalyje siūloma įtvirtinti naują pareigą privalomojo draudimo sutartį išdavusiam draudimo produktų platintojui (draudimo įmonei arba tarpininkui) likus 15 dienų iki įprastinės draudimo sutarties pabaigos trumpąja žinute arba elektroniniu paštu informuoti transporto priemonės valdytoją apie įprastinės draudimo sutarties termino pabaigą ir apie pareigą apdrausti transporto priemonę.

Atsižvelgus į tai, kad transporto priemonių valdytojams yra sudarytos sąlygos gauti informaciją apie besibaigiantį privalomojo draudimo ir techninės apžiūros galiojimą bei laiku priimti atsakingus sprendimus, kad visuotinis privalomas transporto priemonių valdytojų informavimas apie privalomojo draudimo ir techninės apžiūros galiojimo pabaigą negarantuoja transporto priemonių valdytojų atsakingo elgesio net ir turint tokią informaciją, o teisės aktai nenustato pareigos informuoti asmenis apie jiems aktualių kitų dokumentų (pvz., vairuotojo pažymėjimų, asmens dokumentų, leidimų laikyti ar nešiotis ginklą ir pan.) galiojimo pabaigą, darytina išvada, kad Įstatymo projekte siūlomas teisinis reguliavimas nėra sistemiškas ir subalansuotas su asmenų poreikiais bei lūkesčiais, todėl neatitinka Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatyto teisėkūros tikslingumo principo, reiškiančio, kad teisės akto projektas turi būti rengiamas ir teisės aktas priimamas tik tuo atveju, kai siekiamų tikslų negalima pasiekti kitomis priemonėmis. Siekiant geriausio transporto priemonių valdytojų informuotumo bei verslo subjektų socialinio atsakingumo, draudikai ir techninės apžiūros paslaugas teikiantys subjektai privalomojo draudimo ir

techninės apžiūros paslaugų teikimo metu galėtų informuoti klientus apie priminimo paslaugos užsakymo galimybę.

2. VĮ „Regitra“ įpareigojimas pranešti visiems transporto priemonių valdytojams apie privalomojo draudimo galiojimo pabaigą bei su šio įpareigojimo vykdymu susiję informacinių sistemų tobulinimo darbai padidintų VĮ „Regitra“ patiriamus finansinius kaštus, o tai lemtų VĮ „Regitra“ teikiamų paslaugų kainų augimą. VĮ „Regitra“ vidiniai resursai finansuojami klientų sumokama kaina už teikiamas paslaugas, kuri apskaičiuojama pagal VĮ „Regitra“ patiriamas sąnaudas teikiant paslaugas. Šiuo metu VĮ „Regitra“ patiriami finansiniai kaštai dėl asmenų informavimo apie leidimo dalyvauti viešajame eisme sustabdymą siekia apie 22 tūkst. eurų per metus. Kelių transporto priemonių registre šiuo metu yra įregistruota apie 2 mln. objektų, kurių valdytojams kasmet būtų privaloma pateikti informacinius pranešimus, o tai sudarytų apie 100 tūkst. eurų per metus patiriamų finansinių kaštų.

Draudikų ir techninės apžiūros paslaugas teikiančių subjektų įpareigojimas informuoti visus transporto priemonių valdytojus apie privalomojo draudimo arba techninės apžiūros galiojimo pabaigą, taip pat lemtų kainų už šių subjektų teikiamas paslaugas augimą. Turimais duomenimis, vieno pranešimo apie techninės apžiūros galiojimo pabaigą lotyniškais simboliais išsiuntimui įprastai reikalingos 2 trumposios žinutės (SMS) (šiuo metu vienos trumposios žinutės (SMS) siuntimo kaina sudaro apie 0,025 ct be PVM). Paskutiniaisiais metais priminimų siuntimas (trumposios žinutės (SMS), sistemos aptarnavimas) Lietuvos techninės apžiūros įmonių asociacijai kainavo apie 25 000 eurų be PVM. Pažymėtina, kad į šią kainą neįskaičiuotos darbuotojų laiko sąnaudos, būtinos atitinkamiems transporto priemonės valdytojo duomenims, reikalingiems priminimui suformuoti ir išsiųsti, suvesti į Centralizuotąją techninės apžiūros duomenų bazę, kai priminimo paslauga užsakoma techninės apžiūros metu.

Atsižvelgiant į tai, kad naujo teisinio reguliavimo įgyvendinimas akivaizdžiai padidins administracinę naštą bei finansinius kaštus subjektams bei Lietuvos Respublikos gyventojams, darytina išvada, kad Įstatymo projektas neatitinka Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 2 punkte nustatyto teisėkūros proporcingumo principo, kuris reikalauja, kad pasirinktos teisinio reguliavimo priemonės sudarytų kuo mažesnę administracinę ir kitokią naštą, nevaržytų teisinių santykių subjektų daugiau, negu to reikia teisinio reguliavimo tikslams pasiekti.

Ministras Pirmininkas

Vidaus reikalų ministras